

221295 - کسی که در سرزمینی زندگی می‌کند که میان وقت فجر (اذان صبح) و طلوع خورشید فاصله‌ی زیادی است، چگونه باید روزه بگیرد و نماز بخواند؟

سوال

اینجا در بریتانیا در مورد نماز صبح به مشکل برخوردیم، اینطور که وقت نماز [صبح] تقریباً ساعت ۱ بعد از نیمه شب وارد می‌شود در حالی که هنوز هوا تاریک است، در حالی که خورشید در ساعت ۴ و ۵۰ دقیقه صبح طلوع می‌کند، اما پرتو آن یک ساعت و نیم پیش از وقت طلوع در افق دیده می‌شود. آیا می‌توان در این وقت (ظهر پرتو خورشید) دست از خوردن و نوشیدن و مبطلات روزه کشید؟ با دانستن این مساله که وقت فجر در ساعت ۱ و ۸ دقیقه است در حالی که نماز در ساعت ۴ برگزار می‌شود.

پاسخ مفصل

الحمدلله.

اولاً: وقتی که باید در آن از انجام مفطرات خودداری کرد، طلوع فجر صادق است، چنانکه خداوند متعال می‌فرماید:

وَكُلُوا وَاشْرَبُوا حَتَّى يَتَبَيَّنَ لَكُمُ الْخَيْطُ الْأَبْيَضُ مِنَ الْخَيْطِ الْأَسْوَدِ مِنَ الْفَجْرِ ثُمَّ أَتُمُوا الصِّيَامَ إِلَى اللَّيْلِ [بقره: ۱۸۷]

(و بخورید و بیاشامید تا رشته‌ی سفید بامداد از رشته‌ی سیاه [شب] بر شما نمودار شود، سپس روزه را تا شب به اتمام برسانید).

بخاری (۶۱۷) از ابن عمر - رضی الله عنهما - روایت کرده که ایشان - صلی الله علیه وسلم - فرمودند: **بلال در هنگام شب [برای بیدار شدن سحری] اذان می‌دهد، پس بخورید و بنوشید تا آنکه ابن ام مکتوم [برای نماز صبح] اذان دهد. وی مردی نابینا بود و اذان نمی‌داد تا آنکه به وی می‌گفتند: صبح شد، صبح شد.**

در فتاوی‌الجنة الدائمة، مجموعه‌ی نخست (۲۸۳ / ۱۰) آمده است:

اصل در امساک روزه‌دار و افطار وی این سخن الله متعال است که: (و بخورید و بیاشامید تا رشته‌ی سفید بامداد از رشته‌ی سیاه [شب] بر شما نمودار شود، سپس روزه را تا شب به اتمام برسانید). بنابراین خوردن و نوشیدن تا طلوع فجر یعنی ریسمان سفید [سپیده‌دم] که خداوند آن را نشانه‌ی پایان وقت خوردن و نوشیدن قرار داده مباح است، و هر گاه فجر دوم (فجر راستین) آشکار شد خوردن و نوشیدن و دیگر مفطرات حرام می‌شود، بنابراین کسی که پس از شنیدن اذان صبح - در صورتی که اذان پس از طلوع فجر دوم گفته شود - بنوشد، باید روزه را قضا کند و اگر [اذان] پیش از طلوع بود

[روزه‌اش باطل نشده و] نیازی به قضا نیست.

بر این اساس انسان اگر در سرزمینی زندگی می‌کند که شب و روز [مشخص] دارد باید از طلوع فجر تا غروب خورشید دست از مفطرات بکشد، و فرقی نمی‌کند که شب طولانی باشد یا کوتاه، یا آنکه فاصله‌ی میان طلوع فجر و طلوع خورشید زیاد یا کم باشد. برای توضیح بیشتر به پاسخ سوال (106527) و (2196) مراجعه کنید.

ثانیا: تاخیر نماز صبح تا پنجاه دقیقه پیش از طلوع خورشید اشکالی ندارد زیرا وقت نماز فجر از طلوع فجر تا طلوع خورشید ادامه می‌یابد. رسول الله - صلی الله علیه وسلم - می‌فرماید: **وقت نماز صبح از طلوع فجر تا زمانی است که خورشید طلوع نکرده باشد** به روایت مسلم (۶۱۲).

والله اعلم